

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

**ТЕРИТОРІАЛЬНІ ПІДСИСТЕМИ
ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту викладачів обласних та міст курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту
викладача вищої категорії

СМОЛЯР Юрія Івановича

Перевірив: _____

(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

_____
_____

КИЇВ–2018

Зміст

Вступ.....	2
1 Територіальна підсистема.....	4
2. Основні напрямки організаційній діяльності в сфері територіальної підсистеми. Структура розпорядження голови обласної адміністрації.....	6
3. Організація районних, місцевих органів виконавчої влади з цивільного захисту.....	16
4. Впровадження режиму функціонування.....	27
Висновки.....	31
Список джерел та літератури.....	32
Список умовних скорочень.....	33

Вступ

Проблеми безпеки населення й територій, всебічного забезпечення їх захисту від надзвичайних ситуацій (НС) техногенного, природного, воєнного та соціально-політичного характеру є одними з найважливіших і актуальних пріоритетів держави в Україні, оскільки вони пов'язані із загрозами виникнення НС, що спричиняються небезпечними природними явищами, промисловими аваріями та катастрофами, економічними й соціально-політичними факторами.

Традиційна орієнтація цивільного захисту (ЦЗ) в Україні стосовно вирішення завдань воєнного стану не в повній мірі відповідає сучасним вимогам щодо організації управління в НС та не сприяє ефективному здійсненню заходів щодо захисту населення і територій у мирний час.

Значна кількість НС, що сталася на території України (серед них особливе місце займають Чорнобильська катастрофа, військові дії в Донецькій та Луганських областях) змінили попередню парадигму ЦЗ на таку, що базується на визнанні пріоритету захисту населення і територій від загроз мирного та воєнного часу.

Застосування моделі ЦЗ за сучасних умов здійснено з метою вирішення більш широкого кола гуманітарних завдань і заходів, спрямованих на захист населення і територій від НС у мирний час, а також в межах загроз воєнного характеру.

Цивільний захист в Україні забезпечується системою організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та антитерористичних заходів, що здійснюються центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами й організаціями незалежно від форм власності і підпорядкування, належним їм силами і засобами з метою запобігання, реагування та ліквідації НС, їх наслідків, захисту та збереження життя, здоров'я людей, засобів виробництва, матеріальних цінностей, територій та навколишнього середовища в мирний час і в особливий (воєнний) період.

Основу структури ЦЗ України складають органи управління, сили та засоби, які підпорядковані Кабінету Міністрів України (КМУ), спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань ЦЗ – Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), центральним міністерствам та відомствам, територіальним органам виконавчої влади, суб'єктам господарської діяльності тощо.

Організаційно-структурна побудова системи ЦЗ, порядок підпорядкування та взаємодії її органів управління, сил та засобів реалізується на базі функціонально-територіального принципу, який передбачає чіткий механізм управління заходами в сфері запобігання, реагування, ліквідації НС та їх наслідків.

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Правовою основою ЦЗ є Конституція України, Закони України, а також Укази Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України.

Надання чинності Кодексу ЦЗ України створило умови щодо підвищення ефективності державної політики в сфері ЦЗ, формування належних правових, організаційних і економічних засад в системі управління ЦЗ і в напрямі підвищення ефективності роботи органів управління Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДС ЦЗ), її функціональних і територіальних підсистем та їх ланок, але мало приділялось уваги захисту населення підчас терактів і бойових дій.

Один з важливіших напрямків діяльності в сфері захисту людей від загроз виникнення НС, самих ситуацій а також їх ліквідації – це створення системи ЦЗ на територіальному рівні.

1. Територіальна підсистема.

Територіальні підсистеми створюються в областях та в місті Києві для запобігання і реагування на надзвичайні ситуації у межах відповідних регіонів. Структура й порядок діяльності територіальних підсистем і підпорядкованих їм сил та засобів визначаються в положеннях про них, які затверджуються головами обласних, Київської міської державної адміністрації.

Ланки територіальних підсистем створюються:

- 1) районними державними адміністраціями – у районах;
- 2) органами місцевого самоврядування – в обласних центрах, у містах обласного й районного значення.

Положення про ланку територіальної підсистеми затверджується органом, що її створив. Безпосереднє керівництво територіальною підсистемою, її ланкою покладається на посадову особу, яка очолює орган, що створив таку підсистему, ланку.

На регіональному рівні особисту відповідальність за створення територіальної підсистеми ЦЗ населення несе голова обласної адміністрації. При обласній адміністрації створюються фінансові та матеріальні резерви, комісія з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (ТЕБ НС) області, створюються територіальні та функціональні ланки ЦЗ населення. Державна служба ЦЗ в області разом з керівництвом обласної адміністрації опікуються питаннями попередження виникнення надзвичайних ситуацій, їх ліквідації та організації допомоги постраждалому населенню.

Наприклад, у Сумській області діє розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 16 березня 2016 р. № 133-ОД «Про затвердження Положення про Сумську територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту».

Департамент (управління) ЦЗ населення обласної державної адміністрації контролює і відповідає за підготовку територіальних спеціалізованих служб, в які входить, як правило:

- протипожежна;
- охорони громадського порядку;
- медична;
- оповіщення та зв'язку;
- інженерна;
- захист сільськогосподарських тварин та рослин;
- енергетики;
- матеріального забезпечення;
- комунально - технічна;
- транспортного забезпечення;
- торгівлі і харчування.

Регіонально-аварійні служби у Сумській області:

- Обласний комунальний заклад «Сумська обласна рятувально-водолазна служба»;

- Міжрегіональний центр швидкого реагування ДСНС України (м. Ромни);

- Суб'єкти господарювання комунальної власності обласної ради, що належать до сфери управління.

Міські та районні ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ містять:

- територіальні спеціалізовані служби;

- територіальні формування спеціалізованих служб ЦЗ.

- Територіальні аварійно-рятувальні служби. Сумська область: МВВС м. Суми; МРВВС м. Конотоп; МРВВС м. Шостка; РВВС м. Путівль.

- Суб'єкти господарювання комунальної власності, що належать до сфери управління міст і районів області.

Об'єкти управління:

1. Захисні споруди ЦЗ;

2. Автоматизована система централізованого оповіщення П-160 (164);

3. Пункт управління К-1, К-10;

- Склади 2-ї групи ОДА. Сумська область: м. Білопілья; м. Кролевець; м. Тростянець; смт. Нізи.

4. Регіональний, місцевий матеріальний резерв.

Голова районної адміністрації несе особисту відповідальність за організацію ЦЗ населення свого району (міста). При районній адміністрації створюється фінансові та матеріальні резерви, створюються місцеві комісії з ТЕБ НС, територіальні та функціональні ланки а також сили ЦЗ.

Відповідно до Ч. 1. Ст. 6, Ст. 25, п. 9 Ст. 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», ураховуючи вимоги Кодексу цивільного захисту України, постанови КМУ від 11 березня 2015 р. № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту», з метою удосконалення територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ в областях та в м. Києві створюється розпорядження голів областей про створення територіальних підсистем.

2. Основні напрямки організаційній діяльності в сфері територіальної підсистеми. Структура розпорядження голови обласної адміністрації.

Одним з найважливіших документів у сфері організації ЦЗ області є розпорядження голови обласної адміністрації про створення територіальної підсистеми.

Відповідно вище названих норм законів і постанов КМУ з метою удосконалення територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ в областях:

1. Затверджуються Положення про обласну територіальну підсистему ЄДС ЦЗ, що додається.

2. Районним державним адміністраціям, рекомендується виконавчим комітетам міських рад до установленого строку утворити ланки територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ.

3. Розпорядження голови обласної державної адміністрації, яке існувало, «Про створення територіальної підсистеми єдиної державної системи

запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру» визначити таким, що втратило чинність.

4. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступника голови обласної державної адміністрації.

У загальних положеннях про територіальну підсистему вказується що:

1. Положення про обласну територіальну підсистему ЄДС ЦЗ (далі – Положення) регулює питання здійснення заходів ЦЗ в області, визначає склад органів управління та сил ЦЗ, планування діяльності обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, порядок виконання нею завдань та організації взаємодії.

2. Основною метою створення і функціонування обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ (далі – територіальна підсистема) є здійснення заходів щодо захисту населення і територій від НС у мирний час та особливий період.

3. Територіальна підсистема виконує завдання, які визначені Кодексом цивільного захисту України та постановою КМУ від 9 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».

Звертається увага на керівництво та загальну структуру територіальної підсистеми:

1. Керівництво територіальною підсистемою здійснює голова обласної державної адміністрації.

2. Територіальна підсистема складається з постійно діючих ланок територіальної і функціональних підсистем ЄДС ЦЗ.

3. Територіальна підсистема ЄДС ЦЗ створюється в області з метою здійснення заходів щодо захисту населення і території від НС у мирний час та в особливий період.

4. Ланки територіальної підсистеми створюються у районах – районними державними адміністраціями, в обласному центрі, у містах обласного значення – органами місцевого самоврядування з метою здійснення заходів щодо захисту населення і територій від НС у мирний час та в особливий період на відповідній території.

Безпосереднє керівництво діяльністю ланки територіальної підсистеми здійснюється посадовою особою, яка очолює орган, що створив таку ланку.

Структуру територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ (приклад Сумської області наведений у Додатку А.

Одним з найважливіших розпоряджень голови обласної адміністрації є розділ про органи управління та сили цивільного захисту, в якому вказуються що:

1. У складі територіальної підсистеми функціонують постійно діючі органи управління ЦЗ, координаційні органи, сили ЦЗ ланок територіальної і функціональних підсистем.

2. Постійно діючими органами управління ЦЗ, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів цивільного захисту, є:

– на регіональному рівні – обласна державна адміністрація, Департамент (управління) цивільного захисту населення обласної державної адміністрації та управління ДСНС в області;

- на місцевому рівні – районні державні адміністрації, виконавчі органи міських (обласного центру та міст обласного значення) рад, структурні підрозділи з питань ЦЗ, які утворюються у їх складі, виконавчі органи селищних та сільських рад, підрозділи управління ДСНС в області;

- на об'єктовому рівні – керівні органи підприємств, установ та організацій, а також підрозділи (посадові особи) з питань ЦЗ, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

3. Координаційними органами є:

- на регіональному рівні – комісія з питань ТЕБ НС області;
- на місцевому рівні – комісії з питань ТЕБ НС районів, міст, селищ;
- на об'єктовому рівні – комісії з питань надзвичайних ситуацій підприємств, установ та організацій.

Діяльність зазначених комісій провадиться відповідно до положень про них.

Для координації робіт з ліквідації наслідків конкретної НС на регіональному, місцевому та об'єктовому рівні у разі потреби утворюються спеціальні комісії з ліквідації наслідків НС, діяльність яких провадиться відповідно до положень про такі комісії.

4. Для забезпечення управління у режимі повсякденного функціонування органами управління та силами ЦЗ, координації їх дій, здійснення цілодобового чергування та забезпечення функціонування системи збору, обробки, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах виникнення НС функціонують:

а) на регіональному рівні:

- оперативно-чергова служба Департаменту (Управління) цивільного захисту населення обласної державної адміністрації;
- оперативно-координаційний центр управління ДСНС в області;
- оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення).

б) на місцевому рівні:

- чергові служби районних державних адміністрацій та виконавчих органів міських рад;
- оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення).

в) на об'єктовому рівні – чергові (диспетчерські) служби підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення).

5. Для забезпечення стабільного управління суб'єктами забезпечення ЦЗ та виконання функцій, передбачених на особливий період, використовується відповідно до Ст. 72 Кодексу цивільного захисту України державна система пунктів управління.

6. До складу сил цивільного захисту ланок функціональних підсистем входять:

- спеціалізовані професійні аварійно-рятувальні служби;
- об'єктові аварійно-рятувальні служби;
- об'єктові формування ЦЗ;
- галузеві та об'єктові спеціалізовані служби ЦЗ;
- державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини), що забезпечують відомчу пожежну охорону;
- добровільні формування ЦЗ.

Сили та засоби ланок функціональних підсистем ЄДС ЦЗ, що залучаються до ліквідації НС на території (приклад Сумської області наведений у Додатку Б).

6. До складу сил ЦЗ територіальної підсистеми входять:

- підрозділи (частини) Оперативно-рятувальної служби ЦЗ;
- регіональні, комунальні, об'єктові аварійно-рятувальні служби та аварійно-рятувальні служби громадських організацій;
- об'єктові та територіальні формування ЦЗ;
- територіальні та об'єктові спеціалізовані служби ЦЗ;
- добровільні формування ЦЗ.

(Сили та засоби обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, що залучаються до ліквідації НС, наведені у Додатку В).

7. Облік сил ЦЗ ведеться управлінням ДСНС в області.

Залежно від масштабу й особливостей НС, що прогнозується або виникла, на території області встановлюється один з режимів функціонування територіальної підсистеми: повсякденного функціонування; підвищеної готовності; надзвичайної ситуації; надзвичайного стану.

В умовах нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної, техногенної та пожежної обстановки та за відсутності епідемій, епізоотій, епіфітотій територіальна підсистема функціонує в режимі повсякденного функціонування.

Підставами для тимчасового впровадження в межах території області для територіальної підсистеми режиму підвищеної готовності є:

- на регіональному рівні – виникнення НС регіонального рівня;
- на місцевому рівні – загроза виникнення НС місцевого рівня;
- розпорядження КМУ (сучасна ситуація).

Підставами для тимчасового впровадження в межах території області для територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ режиму НС є:

- на регіональному рівні – виникнення НС, що класифікується як ситуація регіонального рівня;
- на місцевому рівні – виникнення НС, що класифікується як ситуація місцевого рівня.

Рівень НС визначається відповідно до Порядку класифікації НС за їх рівнями, затвердженого постановою КМУ від 24 березня 2004 р. за № 368.

Режим підвищеної готовності та режим НС в межах території області впроваджується за рішенням голови обласної державної адміністрації – на території області або за рішенням районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування – на території відповідного району (міста).

У період дії надзвичайного стану в разі його введення територіальна підсистема функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» та іншими нормативно-правовими актами.

В особливий період територіальна підсистема функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також іншими нормативно-правовими актами.

У розпорядженні голови обласної державної адміністрації акцентується планування діяльності територіальної підсистеми, в якому повинні бути відображені наступні пункти:

1. Для організації діяльності територіальної підсистеми розпорядженням голови обласної державної адміністрації затверджується план основних заходів ЦЗ області на відповідний рік.

2. Для організації діяльності ланок територіальної підсистеми місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування розробляються відповідні плани основних заходів ЦЗ на відповідний рік.

3. Для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків НС місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання із чисельністю працюючого персоналу більш як 50 осіб розробляються плани реагування на НС.

4. З метою організації заходів щодо ліквідації наслідків НС на об'єктах підвищеної небезпеки розробляються плани локалізації і ліквідації на них наслідків аварій.

5. З метою організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту ланок територіальної і функціональних підсистем під час ліквідації наслідків конкретних НС зазначеними органами та силами відпрацьовуються плани такої взаємодії.

6. Організаційно-методичне керівництво плануванням територіальної підсистеми здійснює Департамент (Управління) цивільного захисту населення обласної державної адміністрації та управління ДСНС в області.

(Перелік функцій органів виконавчої влади територіальної підсистеми, пов'язаних із запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, наведено у Додатку Г).

У своїй діяльності територіальна підсистема неможлива без моніторингу й прогнозування НС, тому:

1. З метою забезпечення здійснення заходів в територіальній підсистемі щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій здійснюється постійний моніторинг і прогнозування таких ситуацій.

2. В області функціонує мережа спостережного і лабораторного контролю, яка створена на базі лабораторій об'єктових та відомчих закладів, розташованих на території області.

Під час виникнення НС одним із важливіших моментів роботи як Департаменту (управлінню) цивільного захисту області, його ланок, так і ДСНС областей на оповіщення та інформування про загрозу або виникнення НС, в якому необхідно звернути увагу на:

1. Організацію оповіщення про загрозу або виникнення НС здійснюється органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, керівниками об'єктів господарської діяльності.

2. Оповіщення про загрозу або виникнення НС полягає у своєчасному доведенні відповідної інформації до органів управління ЦЗ, сил ЦЗ, суб'єктів господарювання, що належать до територіальної підсистеми, населення і забезпечується шляхом використання територіальної автоматизованої системи оповіщення, локальних та об'єктових систем оповіщення.

3. Оповіщення та приведення системи ЦЗ до вищого ступеню готовності органів управління міст, районів, спеціалізованих служб ЦЗ здійснюється оперативно-черговою службою Департаменту (управлінням) цивільного захисту населення обласної державної адміністрації.

4. Департамент цивільного захисту населення обласної державної адміністрації відповідно до Положення про порядок інформаційної взаємодії в межах обласної територіальної підсистеми Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань НС забезпечує збір та аналіз інформації про загрозу, факт виникнення НС, розвиток, хід ліквідації їх наслідків та надання населенню через засоби масової інформації оперативної інформації щодо захисту від НС.

Під час виникнення НС вся територіальна підсистема повинна вміти реагувати на неї, оскільки припустимо будуть задіяні як спеціалізовані підрозділи (формування), так і сили багатьох районів і міст. Тому розділ щодо реагування на НС та ліквідації їх наслідків повинен включати наступні пункти:

1. Для координації робіт з ліквідації наслідків НС, залучення сил та засобів територіальних та функціональних підсистем ЄДС ЦЗ створені комісії з питань ТЕБ НС області, міст і районів та спеціальна комісія з ліквідації НС, яка створюється у разі виникнення НС, розпорядженням (рішенням) органу виконавчої влади, місцевого самоврядування.

2. Для безпосередньої організації робіт з ліквідації НС або її наслідків та керівництва залученими органами управління, силами і службами призначаються керівник робіт з ліквідації наслідків НС.

3. Залежно від рівня НС керівником робіт з ліквідації наслідків НС призначається один із заступників голови обласної, районної державної адміністрації, міського голови, керівник суб'єкту господарювання.

4. До прибуття керівника робіт з ліквідації наслідків НС його обов'язки виконує керівник підрозділу (служби, формування) сил ЦЗ або оперативної зміни, який прибув до зони НС першим.

5. Для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з подолання наслідків НС утворюється штаб з ліквідації наслідків НС, який є робочим органом керівника профільних робіт.

6. У разі виникнення надзвичайних ситуацій, підрозділи управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій в області забезпечують роботу штабів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

7. Залучення сил ЦЗ до ліквідації наслідків НС здійснюється згідно з планами реагування на НС, планами взаємодії органів управління та сил ЦЗ, а також планами локалізації і ліквідації наслідків аварії.

8. До робіт із запобігання виникнення НС та ліквідації їх наслідків можуть залучатися на добровільних або договірних засадах громадські об'єднання за наявності в учасників, які залучаються до таких робіт, відповідного рівня підготовки у порядку, визначеному керівництвом такого об'єднання або керівником робіт з ліквідації наслідків НС.

9. Залучення сил ЦЗ для надання допомоги іноземним державам здійснюється відповідно до законодавства.

10. Сили ЦЗ, крім добровільних формувань ЦЗ, укомплектовуються персоналом (кадрами) та забезпечуються засобами ЦЗ з урахуванням необхідності проведення робіт в автономному режимі протягом не менше трьох діб.

Під час ліквідації НС необхідна взаємодія органів управління та сил ЦЗ, тому в розпорядженні голови обласної адміністрації – як відповідального за організацію ЦЗ населення необхідно вказати що:

1. В територіальній підсистемі з метою своєчасного запобігання й ефективного реагування на НС організовується взаємодія з питань:

- визначення органів управління, які безпосередньо залучаються до ліквідації наслідків НС, склад і кількість сил (засобів) реагування на них;

- погодження порядку здійснення спільних дій сил ЦЗ під час ліквідації наслідків НС з визначенням основних завдань, місця, часу і способів їх виконання;

- організації управління спільними діями органів управління та сил ЦЗ під час виконання завдань за призначенням;

- всебічного забезпечення спільних заходів, що здійснюватимуться органами управління та підпорядкованими їм силами ЦЗ, у тому числі взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами.

2. Залежно від обставин, масштабу, характеру та можливого розвитку НС взаємодія організовується:

- на регіональному рівні – безпосередньо між органами управління та силами територіальної підсистеми і ланок функціональних підсистем;

– на місцевому та об'єктовому рівні – між територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, їх силами, а також суб'єктами господарювання.

3.3 метою запобігання виникненню НС, мінімізації їх можливих наслідків, організації узгодженого реагування сил ЦЗ на небезпечні події та НС між оперативно-черговою службою Департаменту (управлінням) цивільного захисту населення обласної державної адміністрації, оперативно-черговими (черговими, диспетчерськими) службами органів виконавчої влади всіх рівнів, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення) і оперативно-координаційним центром та оперативно-черговими службами територіальних підрозділів управління ДСНС в області організується обмін інформацією про загрозу або виникнення НС та хід ліквідації її наслідків у сфері відповідальності певної чергової служби.

4. Взаємодія під час здійснення заходів щодо запобігання виникненню НС та/або ліквідації їх наслідків організується через спеціально призначені оперативні групи або представників відповідних центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які залучаються до здійснення таких заходів. Повноваження зазначених оперативних груп або представників визначаються відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

Одна із важливіших завдань вирішення тої роботи що вказана раніше – є забезпечення фінансування територіальної підсистеми з питань ЦЗ. Тому при складанні бюджетів на рік необхідно передбачити фінансування попередження та ліквідацію НС та її наслідки, опираючись на Положення КМУ за № 415.

Забезпечення фінансування територіальної підсистеми здійснюється за рахунок коштів державних і місцевих бюджетів, а також коштів суб'єктів господарювання та інших джерел не заборонених чинним законодавством.

Фінансування робіт із запобігання та ліквідації НС здійснюється у порядку, встановленому КМУ.

3. Організація районних, місцевих органів виконавчої влади з цивільного захисту.

Голови районних, міських адміністрацій створюють свою програму й розробляють розпорядження з ЦЗ населення на основі розпорядження голови обласної адміністрації. Наприклад: «Розпорядження «Про затвердження Положення про _____ районну ланку територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту». Відповідно до Ст.10 Кодексу цивільного захисту України, Постанови КМУ від 9 січня 2014 р. за № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту», на виконання розпорядження голови обласної державної адміністрації від 21 березня 2016 р. за № 154 «Про затвердження Положення про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту Сумської області», з метою здійснення заходів щодо захисту населення і території від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період:

1. Затвердити Положення про районну ланку територіальної

підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, що додається.

2. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на першого заступника голови райдержадміністрації.

Це Положення визначає організацію, завдання, склад сил і засобів, порядок діяльності районної ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (далі – ланка територіальної підсистеми)».

У цьому Положенні термін «ланка територіальної підсистеми» вживається у значенні складової частини ЄДС ЦЗ, яка створюється у районі і до якої входять органи управління та підпорядковані їм сили ЦЗ, відповідні суб'єкти господарювання, які виконують завдання ЦЗ.

Метою створення та функціонування ланки територіальної підсистеми є здійснення заходів щодо захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від НС шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період у районі.

Завданнями ланки територіальної підсистеми є:

- забезпечення готовності органів управління та підпорядкованих їм сил ЦЗ до дій, спрямованих на запобігання і реагування на НС або небезпечні події;
- організація та здійснення заходів щодо захисту населення й територій району від НС;
- планування заходів ЦЗ;
- організація оповіщення населення про загрозу та виникнення НС, своєчасне та достовірне інформування про фактичну обстановку та вжиті заходи;
- проведення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС, організація життєзабезпечення постраждалого населення;
- ліквідація наслідків НС або небезпечних подій;
- проведення моніторингу і прогнозування виникнення НС та їх розвитку, визначення ризиків їх виникнення на території району, оцінка соціально-економічних наслідків НС, визначення на основі прогнозних даних обсягу потреби в силах, засобах, матеріальних та фінансових ресурсах;
- ліквідація медико-санітарних наслідків НС та епідемій, надання екстреної медичної допомоги постраждалим у зоні НС, здійснення заходів медичного забезпечення;
- навчання населення щодо поведінки та дій у разі виникнення НС;
- організація і проведення підготовки керівного складу та фахівців органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів ЦЗ;
- здійснення заходів щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту для укриття населення;

- створення, збереження і раціональне використання резерву матеріальних та фінансових ресурсів, необхідних для запобігання і реагування на НС;
- забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період;
- здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалого населення;
- виконання державних цільових програм, спрямованих на запобігання НС, забезпечення сталого функціонування підприємств, установ та організацій, зменшення можливих матеріальних втрат;
- інші завдання, визначені законом.

Безпосереднє керівництво діяльністю ланки територіальної підсистеми здійснюється головою районної державної адміністрації.

До складу ланки територіальної підсистеми входять органи управління та підпорядковані їм сили ЦЗ, відповідні суб'єкти господарювання, що відображається в додатках.

На структурні підрозділи районної державної адміністрації та територіальні органи центральних органів влади в рамках ланки територіальної підсистеми покладається виконання функцій згідно до Положення про районну ланку територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ.

Положення про ланку територіальної підсистеми за погодженням із сектором ЦЗ та оборонної роботи райдержадміністрації і районним сектором Головного управління (Управління) ДСНС України в області затверджується органом, що її утворив.

Органами управління ланкою територіальної підсистеми є:

1) на місцевому рівні:

- районна державна адміністрація, до повноважень якої належить забезпечення ЦЗ на відповідній території. Для організації заходів ЦЗ у її складі функціонує сектор з питань ЦЗ та оборонної роботи райдержадміністрації;
- районний сектор Головного управління (Управління) ДСНС в області, як орган управління відповідними підрозділами оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;
- виконавчі комітети міської та сільських рад;
- на об'єктовому рівні – керівники підприємств, установ та організацій, а також підрозділи (посадові особи) з питань ЦЗ, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

Для забезпечення управління у режимі повсякденного функціонування органами управління та силами ЦЗ, координації їх дій, здійснення цілодобового чергування та забезпечення функціонування системи збору, обробки, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районі виникнення НС у ланці територіальної підсистеми функціонують:

1) на місцевому рівні (у Сумській області):

- оперативний черговий області;
- пункт зв'язку 19 ДПРЧ;

- черговий механік РЦТ № 241 філії ПАТ «Укртелеком»;
- черговий райдержадміністрації.

З ними взаємодіють оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у яких вони створені);

2) на об'єктовому рівні – чергові (диспетчерські) служби підприємств, установ та організацій (у яких вони створені).

Для забезпечення сталого управління ланкою територіальної підсистеми й виконання функцій, передбачених на особливий період, використовується система пунктів управління.

Для управління ланкою територіальної підсистеми використовується телекомунікаційна мережа загального користування та внутрішньо районна система оповіщення.

Для координації діяльності органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, пов'язаної із забезпеченням техногенно-екологічної безпеки, захисту населення і територій від наслідків НС, запобігання виникненню НС і реагування на них функціонують:

1) на місцевому рівні – районна комісія з питань ТЕБ НС;

1) на об'єктовому рівні – комісії з питань НС підприємств, установ та організацій.

Діяльність зазначених комісій провадиться відповідно до положень про них.

Для координації робіт з ліквідації наслідків конкретної НС на регіональному, місцевому та об'єктовому рівні у разі потреби утворюються спеціальні комісії з ліквідації наслідків НС. Рішення про утворення такої комісії приймає відповідно керівник ланки територіальної підсистеми, або суб'єкта господарювання у разі виникнення НС відповідного рівня.

До утворення спеціальної комісії з ліквідації наслідків НС або призначення керівника робіт з ліквідації наслідків НС організацію відповідних заходів здійснюють відповідні комісії з питань ТЕБ НС.

До складу сил ЦЗ ланки територіальної підсистеми входять згідно з додатку розпорядження голови районної – міської адміністрації:

- підрозділи районного сектору управління ДСНС України в області;
- комунальні, об'єктові аварійно-рятувальні служби та аварійно-рятувальні служби громадських організацій;
- об'єктові та територіальні формування ЦЗ;
- районні та об'єктові спеціалізовані служби ЦЗ;
- добровільні формування ЦЗ.

До складу районних спеціалізованих служб ЦЗ ланки територіальної підсистеми включаються органи управління, суб'єкти господарювання за переліком, згідно з додатку який, як правило, додається. Спеціалізовані служби провадять свою діяльність відповідно до положення про службу, що затверджується органом, суб'єктом господарювання, який утворив таку службу.

Облік сил ЦЗ здійснює районний сектор ДСНС України в області.

Залежно від масштабу і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, у районі або в межах конкретної його території встановлюється один із режимів функціонування територіальної підсистеми: повсякденного функціонування, підвищеної готовності, надзвичайної ситуації, надзвичайного стану.

В умовах нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної, техногенної та пожежної обстановки та за відсутності епідемій, епізоотій, епіфітотій територіальна підсистема функціонує в режимі повсякденного функціонування.

Основними завданнями, що виконуються ланкою територіальної підсистеми у режимах функціонування, визначається згідно Кодексу цивільного захисту.

Підставами для тимчасового введення в районні або в межах конкретної його території для ланки територіальної підсистеми режиму підвищеної готовності є загроза виникнення НС місцевого рівня.

Підставами для тимчасового введення в районні або в межах конкретної його території для ланки територіальної підсистеми режиму НС є – виникнення НС, що класифікується як ситуація місцевого рівня.

Рівень НС визначається відповідно до Порядку класифікації НС за їх рівнями, затвердженого постановою КМУ від 24 березня 2004 р. за № 368.

Режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації в районні або в межах конкретної його території впроваджується – за рішенням райдержадміністрації – на території району.

У період дії надзвичайного стану у разі його введення ланка територіальної підсистеми функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» та іншими нормативно-правовими актами.

З моменту оголошення мобілізації (крім цільової) або введення воєнного стану в Україні в цілому чи в окремих її місцевостях ланка територіальної підсистеми переводиться у режим функціонування в умовах особливого періоду. Переведення ланки територіальної підсистеми у режим функціонування в умовах особливого періоду здійснюється відповідно до актів Президента України, КМУ, планів ЦЗ на особливий період.

В особливий період ланка територіальної підсистеми функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законами України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також іншими нормативно-правовими актами.

Для організації діяльності ланки територіальної підсистеми районною державною адміністрацією розробляється план основних заходів ЦЗ на відповідний рік.

Для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків НС районною державною адміністрацією, органами місцевого самоврядування та суб'єктами

господарювання із чисельністю персоналу більш як 50 осіб розробляються плани реагування на НС.

Функціонування ланки територіальної підсистеми в особливий період здійснюються відповідно до планів ЦЗ на особливий період.

З метою організації заходів щодо ліквідації наслідків НС на об'єктах підвищеної небезпеки розробляються плани локалізації і ліквідації наслідків аварій на таких об'єктах.

З метою організації взаємодії між органами управління та силами ЦЗ ланки територіальної підсистеми під час ліквідації наслідків конкретних НС зазначеними органами та силами відпрацьовуються плани взаємодії.

Організаційно-методичне керівництво плануванням діяльності ланки територіальної підсистеми здійснює сектор цивільного захисту та оборонної роботи райдержадміністрації та районний сектор Головного управління ДСНС України у області.

З метою забезпечення здійснення заходів щодо запобігання виникненню НС у ланці територіальної підсистеми проводиться постійний моніторинг і прогнозування таких ситуацій. Для їх проведення створюється та функціонує система моніторингу і прогнозування НС у порядку, визначеному КМУ. Організація оповіщення про загрозу або виникнення НС здійснюється відповідно до положення, що затверджується КМУ.

Органи управління ЦЗ здійснюють збір, аналіз, оброблення, зберігання та передачу інформації з питань ЦЗ та зобов'язані надавати населенню через засоби масової інформації оперативну та достовірну інформацію про загрозу виникнення та/або виникнення НС з визначенням меж їх поширення і наслідків, а також про способи та методи захисту від них. Оприлюднення інформації про наслідки НС ситуацій здійснюється відповідно до законодавства про інформацію. Інформування з питань ЦЗ здійснюється за формами та у строки, встановлені ДСНС.

Керівництво проведенням аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в ланці територіальної підсистеми під час ліквідації наслідків НС та управління силами ЦЗ, що залучаються до таких робіт, здійснює керівник робіт з ліквідації наслідків НС (відповідно до Ст. 75 Кодексу цивільного захисту України).

Залежно від рівня НС керівником робіт з ліквідації наслідків НС призначається:

- районною державною адміністрацією у разі виникнення НС місцевого рівня – один із заступників голови районної державної адміністрації;
- виконавчим органом міської ради у разі виникнення НС місцевого рівня – один із заступників міського голови;
- сільською радою у разі виникнення НС об'єктового рівня – сільський голова;
- керівником суб'єкта господарювання у разі виникнення НС відповідного об'єктового рівня – керівник або один із керівників суб'єкта господарювання відповідно до затвердженого розподілу обов'язків.

Для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків НС утворюється штаб з ліквідації її наслідків, який є робочим органом керівника робіт з ліквідації наслідків НС. Рішення про утворення та ліквідацію такого штабу, його склад приймає керівник робіт з ліквідації наслідків НС.

Основну частину робіт, пов'язаних з реагуванням на НС або усуненням загрози її виникнення, виконують сили ЦЗ підприємства, установи чи організації, де виникла така ситуація, з наданням їм необхідної допомоги силами ЦЗ адміністративно-територіальної одиниці, на території якої розташоване таке підприємство, установа чи організація, а також відповідними підрозділами ДСНС, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ (МВС) України, Міністерства охорони здоров'я України тощо.

До виконання зазначених робіт насамперед залучаються сили ЦЗ центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить об'єкт, на якому сталася аварія, сили ЦЗ ланки територіальної підсистеми чи територіальної підсистеми.

Залучення сил ЦЗ до ліквідації наслідків НС здійснюється органами управління, яким підпорядковані такі сили, відповідно до планів реагування на НС. У разі потреби до ліквідації наслідків НС за рішенням керівника робіт з ліквідації наслідків НС залучаються додаткові сили цивільного захисту.

При можливості проведення рятувальних і попереджувальних заходів може використовуватися авіація (державна і приватна). Авіаційний пошук і рятування людей організуються й проводяться відповідно до постанови КМУ від 14 листопада 2012 р. за № 1037 «Про заходи щодо вдосконалення організації та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування» та наказу МВС України від 16 березня 2015 р. за № 279 «Про затвердження Правил авіаційного пошуку і рятування в Україні», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2015 р. за № 364/26809.

Залучення сил ЦЗ до проведення заходів захисту в особливий період здійснюється згідно з планами ЦЗ на особливий період.

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи проводяться відповідно до порядку, що визначається інструкціями, правилами, статутами, іншими нормативно-правовими актами та нормативними документами щодо дій у НС.

До робіт з ліквідації наслідків НС, які виконуються в ланці територіальної підсистеми, можуть залучатися Збройні Сили України, інші військові формування та правоохоронні органи спеціального призначення відповідно до Конституції і Законів України. До робіт із запобігання виникненню НС та ліквідації їх наслідків можуть залучатися на добровільних або договірних засадах громадські об'єднання за наявності в учасників, які залучаються до таких робіт, відповідного рівня підготовки у порядку, визначеному керівництвом такого об'єднання або керівником робіт з ліквідації наслідків НС.

Сили ЦЗ, крім добровільних формувань, укомплектовуються та забезпечуються органами управління ЦЗ, що їх утворили, з урахуванням необхідності

проведення робіт, пов'язаних із реагуванням на НС або запобіганням її виникненню в автономному режимі протягом не менше трьох діб.

У ланці територіальної підсистеми з метою своєчасного запобігання і ефективного реагування на НС організовується взаємодія з питань:

- визначення органів управління, які безпосередньо залучаються до ліквідації наслідків НС, склад і кількість сил (засобів) реагування на них;
- погодження НС ситуацій з визначенням основних завдань, місця, часу і способів їх виконання;
- організації управління спільними діями органів управління та сил ЦЗ під час виконання завдань за призначенням;
- всебічного забезпечення спільних заходів, що здійснюватимуться органами управління та підпорядкованими їм силами ЦЗ, у тому числі взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами.

Залежно від обставин, масштабу, характеру та можливого розвитку НС взаємодія організовується на місцевому та об'єктовому рівні – між територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, їх силами, а також суб'єктами господарювання.

З метою запобігання виникненню НС, мінімізації їх можливих наслідків, організації узгодженого реагування сил ЦЗ на небезпечні події та НС між черговим райдержадміністрації, оперативним черговим області, пунктом зв'язку ДПРЧ, оперативно-черговими (черговими, диспетчерськими) службами підприємств, установ та організацій здійснюється обмін інформацією про загрозу або виникнення небезпечної події, НС та хід ліквідації її наслідків у сфері відповідальності відповідної чергової служби.

Взаємодія під час здійснення заходів щодо запобігання виникненню НС та під час ліквідації їх наслідків здійснюється через спеціально призначені оперативні групи або представників відповідних центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які залучаються до таких заходів. Повноваження зазначених оперативних груп або представників визначаються відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Забезпечення фінансування ланки територіальної підсистеми здійснюється за рахунок коштів районного та місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

Структурні підрозділи районної державної адміністрації, організацій і установ у районній ланці територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ області, що залучаються до забезпечення заходів цивільного захисту, відповідно до затверджених положень про них, забезпечують виконання функцій з питань цивільного захисту. Типовими підрозділами можуть бути:

- сектор ЦЗ та оборонної роботи райдержадміністрації;
- районний сектор управління ДСНС в області;
- управління агропромислового розвитку районної державної адміністрації;

- управління праці та соціального захисту населення райдержадміністрації ;
- відділ економіки райдержадміністрації;
- фінансове управління районної державної адміністрації;
- відділ містобудування, архітектури та житлово-комунального господарства районної державної адміністрації та інші залежно від потреб.

4. Впровадження режиму функціонування.

В залежності від обставин, які можуть скластись на той чи іншій території, встановлюється один із режимів функціонування територіальної підсистеми. Одним із прикладів є ситуація, яка виникнула зараз. Тому КМУ прийняв рішення про введення на деяких територіях режим надзвичайної ситуації і підвищеної готовності.

У зв'язку із втратою контролю центральних органів над частиною Донецької та Луганської областей в 2014 р. виникла потреба щодо ухвалення рішення про захист населення від можливих бойових дій на території інших областей, в першу чергу, прикордонних. Відповідно розпорядження КМУ № 47-Р від 26 січня 2015 р. «Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації» встановлювалося наступне:

«З метою координації дій державних органів, спрямованих на забезпечення захисту населення, територій та майна, функціонування єдиної державної системи цивільного захисту для подолання наслідків надзвичайної ситуації державного рівня соціального та воєнного характеру, яку спричинили загострення ситуації на деяких територіях України, загроза вчинення терористичних актів, та відповідно до статей 13 і 14 Кодексу цивільного захисту України.

1. Установити:

- режим надзвичайної ситуації в Донецькій та Луганській областях;
- режим підвищеної готовності для Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей, м. Києва, м. Севастополя і Автономної Республіки Крим (з урахуванням положень Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»)).

Режим підвищеної готовності передбачає низку заходів, необхідних для проведення в цей період. Тому голови обласних адміністрацій в своїх територіальних підсистемах організують заходи, спрямовані на виконання цитованого розпорядження КМУ. Відповідні розпорядження голови обласної адміністрації ґрунтуються на Ч. 1 Ст. 6, п. 9 Ст. 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», постанови КМУ від 9 січня 2014 р. за № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту», розпорядження КМУ від 26 січня 2015 р. за № 47-р «Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації». З метою підвищення

ефективності здійснення запобіжних заходів щодо попередження та реагування на НС, координації дій органів виконавчої влади, сил і засобів в умовах НС передбачається:

1. Головам районних державних адміністрацій, міським головам рекомендувати (на прикладі Сумської області):

1) впровадити на підвідомчих територіях режим підвищеної готовності ЦЗ та створити мобільні групи реагування на НС техногенного характеру;

2) забезпечити виконання комплексу заходів, визначених пунктом 24.2 «Положення про єдину державну систему цивільного захисту», затвердженого постановою КМУ від 9 січня 2014 р. за № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту»;

3) забезпечити стале функціонування районних та міських комісій з питань ТЕБ НС.

2. Управлінню ДСНС у області створити мобільну групу реагування на НС техногенного характеру із залученням техніки та спеціалістів обласних спеціалізованих служб ЦЗ.

3. Суб'єктам господарювання (наприклад, ПАТ «Сумиобленерго», ПАТ «Сумигаз», Сумська філія ПАТ «Укртелеком», дочірнє підприємство «Сумський облавтодор» та Сумський обласний центр екстреної медичної допомоги) виділити до складу обласної мобільної групи реагування на НС техногенного характеру по одиниці спеціальної техніки.

4. Департаменту цивільного захисту населення обласної державної адміністрації забезпечити стале та належне функціонування обласної комісії з питань ТЕБ НС.

5. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступника голови-керівника апарату обласної державної адміністрації а можливу другу посадову особу.

На основі розпорядження голови області про встановлення того чи іншого режиму функціонування в області або в окремих її районах відповідальні голови районних адміністрацій розробляють власний наказ або розпорядження про впровадження такого режиму.

Всі суб'єкти функціонування – підприємства, установи, заклади незалежно від форм – власності повинні бути ознайомленими цими розпорядженнями і знати що робити під час режиму підвищеної готовності і під час режиму надзвичайного/воєнного стану. Суб'єктам господарювання слід приділити особливу увагу на заходи підтримки режиму підвищеної готовності та режиму воєнного стану. Також підвищується значення суб'єктів господарювання, які підлягають евакуації повністю або частково. Здійснюється підготовка навчальних і медичних закладів до роботи в режимі воєнного стану. Значне місце відведене підготовці захисних споруд (як на суб'єктах господарювання, так і загального користування). У суб'єктах господарювання з населенням ведеться робота як Департаментами (управліннями) з надзвичайних ситуацій, так і підрозділами Державної служби цивільного захисту області,

району, міста по підготовці до дій вірогідних НС, бойових дій, по наданню першої долікарської допомоги тощо.

Висновки

Територіальна підсистема цивільного захисту населення є основою організації безпеки людей, збереження матеріальних ресурсів, охорони навколишнього середовища. Виконання функціональних обов'язків органами виконавчої влади всіх рівнів дає можливість народному господарству, населенню областей, районів, міст та селищних рад бути спокійними в майбутньому. Цьому сприяє виконання всіма посадовцями Законів України, Постанов Кабінету Міністрів України та Розпоряджень, а також сумлінне й старанне виконання своїх обов'язків на благо населення України з боку сил цивільного захисту.

Територіальна підсистема цивільного захисту утворена таким чином, щоб за умов правильного перебігу її роботи коефіцієнт втрат і витрат населенням при виникненні надзвичайних ситуацій природного, техногенного і воєнного характеру був мінімізований.

Законодавча система цивільного захисту дозволяє правильно організувати систему захисту населення на територіальному рівні. Виконання Кодексу цивільного захисту, Законів України, Постанов Кабінету Міністрів України дає можливість керівництву різних рівнів територіальної підсистеми організувати планування, проведення всіх необхідних заходів по захисту своїх територій від надзвичайних ситуацій природного, техногенного або воєнного характеру.

Список джерел та літератури.

1. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.12 р. №5403-VI
2. Положення про Державну службу України з НС. Указ Президента України від 16. 01. 2013 р.№20/2013
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 року №11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
4. Закон України №638 2003 року "Про боротьбу з тероризмом"
- 5.Закон України №1550 2000 року "Про правовий стан надзвичайного стану".
6. Закон України "Про правовий режим воєнного стану". (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250).
- 7.Розпорядження голови Сумської обласної адміністрації від 28.01.2015 року місто Суми " Про приведення територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту в режим підвищеної готовності".
8. Розпорядження голови Сумської обласної адміністрації від 16.03.2016 року місто Суми № 133-ОД "Про затвердження Положення про Сумську територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту".

Список умовних скорочень.

ДСНС – Державна служба України з надзвичайних ситуацій

ЄДС ЦЗ – Єдина державна система цивільного захисту

КМУ – Кабінет Міністрів України

Комісія ТЕБ НС – Комісія з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій

МВС – Міністерство внутрішніх справ

НС – надзвичайна ситуація (надзвичайні ситуації)

ПАТ – Публічне акціонерне товариство

ЦЗ – цивільний захист